

Handreiking voor collectieve aanpak asbestdaken verwijderen

Beheer: Programmabureau Versnellingsaanpak asbestdaken sanering
www.asbestversnelling.nl

Handreiking voor een Collectieve aanpak asbestdaken verwijderen *

Aanleiding

Het kabinet wil asbestdaken per 2024 verbieden vanwege risico's voor gezondheid en milieu. Voor het verbod op asbestdaken zijn wijzigingen van de Wet milieubeheer en het Asbestverwijderings-besluit nodig. In ons land ligt nog circa 80 miljoen vierkante meter aan asbestdaken. Om 2024 Nederland asbestdakenvrij te halen is het vooral belangrijk dat we samenwerken, innoveren en van elkaar blijven leren.

Een collectieve aanpak helpt bij bewustwording, communicatie, beleid en uitvoering van de sanering van asbestdaken. Daarnaast worden asbest dakeigenaren zoveel mogelijk ontzorgd.

Inventarisatie gebiedsopgave

Om de sanering van asbestdaken gericht aan te pakken middels collectieven, moeten asbest dakeigenaren eerst weten waar de asbestdaken zich bevinden. Met een detailinventarisatie, tot op huisniveau, kunnen gezamenlijk eigenaren worden geïnformeerd en ontstaat de mogelijkheid om saneringen groepsgewijs aanpakken. Deze inventarisatie is al uitgevoerd in Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht en Limburg en voor een meerdere Omgevingsdiensten in andere provincies. Zo is inmiddels al meer dan de helft van Nederland in beeld.

Subsidie vanuit het Rijk

Particulieren, (agrarische) bedrijven en non-profit organisaties kunnen gebruik maken van de RVO subsidieregeling. Sinds 2016 is dit mogelijk. De mogelijkheid tot indienen sluit op 31 december 2019. Het budget 2018 is gebruikt Als een aanvraag tijdig wordt ingediend, maar het subsidieplafond zoals in 2018 is bereikt, verschuift de datum van ontvangst naar 1 januari in het daaropvolgende kalenderjaar. Voor 2019 is nog een budget van € 10,8 miljoen beschikbaar. De regeling vervalt per 1 januari 2020. Doordat deze regeling gebruik maakt van een subsidieplafond is het nooit gegarandeerd subsidie te ontvangen. Hoe eerder u saneert en gebruik maakt van de subsidiemogelijkheid, des te groter de kans dat de subsidie wordt toegewezen.

Provinciale en gemeentelijke mogelijkheden

Steeds meer Provincies en gemeenten hebben toenemende zorg over de gevolgen voor het leefmilieu en zorg over de verspreiding van asbest als gevolg van asbestbrand of stormschade. Om deze reden ondersteunen verschillende koplopers de sanering van asbest. Per provincie, gemeente of regio verschilt dit. Voorbeelden van collectieven door middel van gemeentelijke ondersteuning zijn ook opgenomen in dit document. Daarnaast worden alle landelijke versnellingsinitiatieven verzameld op: <https://www.asbestversnelling.nl/versnellingsinitiatieven/>

Handreiking voor een Collectieve aanpak asbestdaken verwijderen *

2. Collectieven creëren beweging

(De collectieven kennen gemeenschappelijke succesfactoren en creëren beweging op meerdere niveaus)

Waarom is een collectief waardevol?

- De constatering van een asbest dak leidt voor de dakeigenaar tot zorgen en financiële lasten. Het is daarmee een vraagstuk waarvoor elke gemeente graag haar inwoners op een zo concreet mogelijke wijze handvatten wil geven om hier tijdig en vrijwillig iets aan te kunnen doen. Met een collectief worden dakeigenaren 'ontzorgd', al het uitzoekwerk wordt voor ze gedaan. Wat moeilijk leek wordt eenvoudig(er) gemaakt en het te behalen voordeel doorbreekt de inertie;
- De gemeente profileert zich als partner van de dakeigenaar, denkt mee in oplossingen en heeft op een sociaal duurzame wijze de dakeigenaren gefaciliteerd in het nemen van een juiste beslissing. Er wordt door dakeigenaren opvolging gegeven aan het besluit, niet vanwege het besluit, maar vanwege de geboden hulp, de ontzorging;
- Er wordt voorkomen dat er opstapeling van vraag ontstaat aan het einde van de periode tot 2024. Vraag en aanbod in de markt wordt beter in balans gehouden en de aanbodzijde van de markt wordt geprikkeld om competitief en waar mogelijk innovatief haar dienstverlening aan te bieden. Door deze druk op prijs worden partijen gestimuleerd om slim te werken;
- Een groot deel van de dakeigenaren die niet kiezen voor deelname aan het collectief komen ook in beweging. Zij kiezen ervoor het dak zelf te saneren of direct contact op te nemen met een saneerder.

Wat zijn de resultaten van een collectief?

- De dakeigenaar wordt goed geïnformeerd, ontzorgd en bespaart aanzienlijk op kosten;
- De marktpartijen krijgen volume opdrachten met een grote waarde, waardoor professionalisering wordt gestimuleerd;
- De klantvraag wordt naar voren gehaald, waardoor deze niet cumuleert tot kort voor 2024.

Welk type collectief past het beste?

De volgende vragen geven richting in de keuze voor het type collectief dat het beste aan zal sluiten op de uitdaging die een gemeente heeft:

- Gaat het om woonhuizen of bijgebouwen?
- Gaat het om agrarisch- of bedrijfsterrein?
- Gaat het om grote of kleine daken?
- Gaat het om particulier bezit of huur?
- Wil je een concreet aanbod doen of vraag bundelen?

Handreiking voor een Collectieve aanpak asbestdaken verwijderen *

3. Procesfasering en bijbehorende activiteiten

(De fasering is tijds volgorde en de activiteiten kennen natuurlijk altijd een grote mate van diversiteit en eventueel herhaalde uitvoering)

Fase	Activiteit
I – Initiëren & Voorbereiden	
	1. Initiatief starten/overnemen om de haalbaarheid van tot een collectieve aanpak te komen, te onderzoeken
	2. Contact leggen met gemeente, Provincie, koepelorganisaties, banken e.d. voor samenwerking
	3. Bepalen van de focus: alleen asbestdaken verwijderen/vervangen; of ook combineren met nemen van bv Energiemaatregelen, e.d.
	4. Bepalen van de voorwaarden voor deelname aan het collectief
	5. Informeren belangstellenden (via bijeenkomsten, brieven, bulletins, et cetera)
	6. Inventariseren draagvlak (laten intekenen, et cetera)
	7. Het Collectief organiseren: laten aanmelden (eventueel keukentafel gesprekken)
	8. Bij voldoende aantal deelnemers (dit vooraf bepalen); aantal m ² asbest dak; aantal m ² nieuw dak, eventueel aantal Wp zonnepanelen: start van het collectief
II – Organiseren & Financieren	
	9. Organiseren kernteam-werkgroep
	10. Eventueel de financiering organiseren: voor begeleiding van het collectief
	11. Aanstellen Proces- en/of projectbegeleider
	12. Inventariseren en organiseren van noodzakelijk deskundigheid: m.b.t. energiemaatregelen, bouwkundig, financieel, e.d.
	13. Taken en bevoegdheden bepalen: wie doet wat? Vanuit welke rol? En met welke bevoegdheden?
	14. Bepalen plan van aanpak
	15. Inventariseren behoeftes en wensen van deelnemers
	16. Knelpunten in kaart brengen
	17. Minimale samenwerking organiseren bij gedeelde daken (blokken)
	18. Financieringen (opnieuw) organiseren: voor begeleiding van het collectief en voor de individuele dakeigenaren
	19. Voorwaarden opstellen voor en de uitvoering van de aanbesteding van de werkzaamheden (Inventarisatie, Sanering, Vrijgave, eventueel nieuwe dakdekken, eventueel zonnepanelen plaatsen)
	20. Selecteren van leverancier(s) (Aannemer(s))
	21. Collectieve afspraken maken en vastleggen
III – Uitvoeren	
	22. Uitvoeringsplan en – planning opstellen
	23. Individuele Offertes uitbrengen
	24. Opdrachten contracteren
IV – Monitoren & Bijsturen	
	25. Registreren van voortgang aanmeldingen, offertes, opdrachten et cetera
	26. Periodiek Herijken van de afspraken met deelnemers en leveranciers

Handreiking voor een Collectieve aanpak asbestdaken verwijderen *

4. Kennis & Ervaring bij bestaande Collectieve asbestdaken initiatieven

(In verschillende fases van ontwikkeling en uitvoering)

1. [Asbest trein Achterhoek, LNagro e.a](#)
2. [Agro Asbest Veilig asbest collectieve projecten: LTO-Noord, ZLTO](#)
3. [iChoosr voor particuliere golfplaten saneringen, i.s.m. gemeenten Heerhugowaard en Breda](#)
4. [Tjalk daken asbestvrij Lelystad \(Platform Asbestdaken Lelystad\)](#)
5. [Contactgroep Eigenaren Asbestwoningen, Dordrecht](#)
6. [Op gen Hoes in Brunssum collectieve aanpak asbestsanering](#)
7. [Asbestschakel](#)

Tips
Zorg voor duidelijke en doelgroepgerichte informatie
Informeer bewoners zo volledig mogelijk voor maximaal draagvlak
Organiseer belangenbehartiging bij gemeente en gemeenteraad oa over leningen, procesmanagement en Wet natuurbescherming
Organiseer informatie/buurtbijeenkomsten
Stimuleer de dak eigenaren om nú mee te doen: Ontzorgen!
Laat dak eigenaren inschrijven met zoveel mogelijk gegevens
Krachtig project-/procesleiderschap is cruciaal
Wissel kennis en ervaringen uit met andere collectieven

Handreiking voor een Collectieve aanpak asbestdaken verwijderen *

5. Oplossingen voor knel- & verbeterpunten

1.	Fase	Clustering	Knelpunt	Mogelijke oplossing / innovatie	Partijen
1.	II	Organisatie; Financiën	Bij Rijtjeswoningen: burens, waarmee de asbestleien daken aan een gesloten zijn, willen/kunnen niet meedoen in collectief	Een 'Can't refuse offer' voor de burens; als een eigenaar blijft weigeren (terwijl er dus geen financiële obstakels meer zijn) moet hij van overheidswege gedwongen kunnen worden. Het alternatief is namelijk dat anders het gehele blok, waar zijn woning deel van uitmaakt, niet gesaneerd kan worden	Gemeente
2.	II	Financiën	Bij Rijtjeswoningen: Geen inzicht in de financiële (on)mogelijkheden van de burens; er kan sprake zijn van onmogelijkheid tot financiering van de asbestverwijdering (i.v.m. laag inkomen, schulden)	Alle financiële obstakels wegnemen; het is nodig een oplossing te vinden voor mensen die hun huis willen/moeten verkopen voor de (collectieve) sanering heeft plaatsgevonden. Anders ontstaan extra 'moeilijke gevallen' die de collectieve sanering ophouden	Gemeente
3.	II	Financiën	Niet iedereen komt in aanmerking voor financiering (o.a. door BKR)	Maatwerkleningen	Rijk, Provincie en gemeente
4.	II e.v.	Organisatie; Financiën	Procesbegeleiding bij het collectief: de betaling en de financiering hiervan	Opties: door collectief laten betalen; door de leverancier(s) laten betalen; is eventueel onderdeel van de kostprijs; door de gemeente	Collectief Gemeente Leverancier
5.	III	Organisatie; Regelgeving	M.b.t. (administratieve) procedures: meldingen voor geplande asbestsaneringen zijn sterk tijd en locatie gebonden en er moeten meerdere meldingen worden gedaan om flexibel te zijn in de planning; Tijdwinst creëren door sneller door te kunnen gaan op het volgende adres c.q. switchen in de verplichte voor aangekondigde planning tussen adressen binnen bepaald tijdsbestek	Per week melden i.p.v. per dag; en meer gebiedsgericht mogen melden i.p.v. op specifieke locatie; Een clustermelding per gebied voor bijvoorbeeld een periode van een volle week mogen doen	Gemeente LAVS Saneerders iSZW/Ascet
6.	III	Regelgeving	M.b.t. (administratieve) procedures: de strakke administratieve regels voor de afvoer van asbest (afvalstroomnummers)	Container inzetten voor de afvoer van asbest voor meerdere adressen en daarmee transporten beperken	Gemeente? Saneerders SZW/Ascet
7.	I II III	Regelgeving	Wet natuurbescherming	Afwegingskader, gebiedsontheffingen	provincie
8.	II ev.	Organisatie	M.b.t. asbestbranche: moeite voor de saneerder om te veranderen in de richting van een seriematige aanpak (gemeenschappelijke belang zien en voelen zit niet in de cultuur van het bedrijf)	Als eis stellen bij selectie van de leveranciers; en inzet van krachtige proces/projectleiding	Leveranciers
9.	II ev.	Regelgeving	M.b.t. wet- en regelgeving: de flexibiliteit om te experimenteren ontbreekt. Door strenge wetgeving is het risico voor een gele/rode kaart te hoog; een angstcultuur om fouten te maken die de werkzaamheden van het saneringsbedrijf stil kunnen leggen; De handelingsmogelijkheden bij inspectie ontbreken om pragmatische oplossingen te bieden (het risico mijden van een foute beslissing)	Puntensysteem of bonus-malussysteem, o.i.d. gerelateerd aan de omvang van de opdrachtenportefeuille, zodat het risico op sancties gelijk is bij kleine en grote bedrijven. Overleg met toezichthouder als middel om met "ongeregelde"	Leveranciers ISZW Ascet
10	II	Organisatie	M.b.t. asbestbranche: moeilijk om aannemerscombinaties (sanerings- en dakdekkersbedrijven) te vinden die bereid zijn om projecten van enige omvang op zich te nemen	Betrekken van dakdekkersbedrijven als leidende partij. Lokale collectieven met lokale aannemers en saneerder(s) o.l.v. bestaande ondernemersvereniging of wijkvereniging	Leveranciers
11	II	Organisatie	Concurrentie en maatwerk binnen de collectieve aanpak: variatie en keuzemogelijkheden zijn prijsverhogend en logistiek complicerend en verminderen de meerwaarde van het collectief.	Gestandaardiseerde variatie: menukaart met zowel technische als servicevarianten	Leveranciers